

arbetsföretaget är uppodling af till åker eller äng lämplig jord eller minskning af frostländighet för närliggande bygd.

För bidrags erhållande böra samma villkor uppställas, som nu gälla rörande *norrländska afdikningsanslaget*.

Stockholm den 21 januari 1911.

D. Persson
i Tällberg.

I motionens syfte instämmer:

Joh. Ström.

Nr 23.

Af herr **Strömberg**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fastställande af grunder för tomträttsupplåtelse från kronojord.*

De synpunkter, som tala för betydelsen af att staten gifver medverkan och stöd åt arbetarnes sträfvan att skaffa sig eget hem, äro så ofta framhållna att det ej erfordras att vidare utveckla desamma.

Genom det allmännas försorg har ju också redan mycket gjorts för att åt arbetarne i stad och på landet bereda möjligheter att förverkliga denna allmänt erkända sträfvan, och den omfattning egnahemsrörelsen tagit torde bäst af allt bevisa nödvändigheten af att statsmakterna ägna denna fråga stor uppmärksamhet.

I allmänhet har upplåtelse af egnahemstomter skett med full äganderätt och först under de senaste åren har å statens egendomar upplåtelse af bostadstomter ägt rum mot tomträtt.

Vid Trollhättan, där på grund af statens stora anläggningar efterfrågan på bostäder varit mycket stor under de senaste åren, har en särdeles liflig egnahemsrörelse uppstått. Och de af staten förtjänstfullt anlagda egnahemskolonierna ha i stor utsträckning tagits i anspråk af arbetarne, som härigenom lyckats skaffa sig sunda och hemtrefliga bostäder. De sålunda af staten genom kungl. vattenfallsstyrelsen upplåtna bostadstomterna ha äfven de i allmänhet upplåtits med äganderätt, men sedan Riksdagen år 1908 uttalat sig för att upplåtelse med tomträtt företrädesvis bör äga rum, ha bestämmelser för tomträttsupplåtelse i Trollhättan utarbetats och under de senaste åren all upplåtelse skett enligt dessa grunder.

Arbetarne synas dock vara mindre benägna att uppföra egna hem på de villkor, som uppställts, och följderna har blifvit, att egnahemsbyggandet å statens egendomar afstannat, då däremot enskilda jordägare kunnat glädja sig åt stor efterfrågan å tomter på sina egendomar i närheten af Trollhättan. Ett förhållande, som också kungl. vattenfallsstyrelsen framhåller i sin senaste årsberättelse.

Orsaken till denna arbetarnes motvilja mot tomträtten synes framför allt ligga däri att tomträtten i nuvarande form ej är ägnad att ingifva samma tilltro på framtida trygghet som upplåtelse med äganderätt. Och granskar man de bestämmelser, som finnas införda i kontrakten för upplåtelse med tomträtt mellan kungl. vattenfallsstyrelsen och tomträttshafvarne i Trollhättan, finner man, att denna arbetarnes motvilja mot tomträtten är förklarlig, ja, fullt berättigad.

Arbetarne kunna icke lika litet som någon annan i utbyte med den fulla äganderätten taga hvilken form af upplåtelse som helst, och de bestämmelser, som äro fastställda som villkor för upplåtelse af bostadstomter i Trollhättan, kunna med skäl betecknas som orimliga och obegripliga.

Som bevis härför må anföras att tomträttshafvaren är skyldig utbetala — utom den årliga afgälden för tomten och utom amorteringen å de uppförda byggnaderna — en årlig amortering å den byggnaderna å tomten fastställda löseskillingen, hvaraf följer att tomträttshafvaren med egna insatta medel måste inlösa sitt hus vid upplåtelsetidens slut och därefter, om staten så önskar, tvingas lämna alltsammans.

Beträffande löseskillingen finnes dessutom i kontrakten följande

alltför obefogade bestämmelse: »Befinnes vid tomträttstidens slut tomträttshafvaren hafva eftersatt något af den underhållsskyldighet, som enligt hvad här ofvan stadgas åligger honom, är han härför skyldig vidkännas afdrag å löseskillingen. För bestämmande af detta afdrag äger styrelsen vid upplåtelse tidens slut låta uppskatta dels kostnaden för uppförande då af ny byggnad af lika beskaffenhet, dels kostnaden för botande af befunna brister och uträkna huru många procent den senare kostnaden utgör på den förra samt afdraga lika många procent å den fastställda löseskillingen.»

Den i ofvan anförda paragraf åberopade bestämmelsen om underhållsskyldighet har följande lydelse: »Det åligger tomträttshafvaren att under aftalstiden städse på sin bekostnad hålla byggnaderna å tomten till deras fulla värde.»

Det är lätt att förstå att det för en arbetare med små tillgångar tillhör det omöjliga att under upplåtelse tiden som är 60 till 75 år hålla en byggnad uppförd af trä till sitt fulla och ursprungliga värde och för att detta omöjliga ej kan utföras skall tomträttshafvaren vidkännas afdrag å den af honom själf hopsparade löseskillingen.

Hvad som dessutom framför allt är viktigt för att få tomträttsupplåtelsen mer tilltalande och efterfrågad är, att företrädesrätten till ny upplåtelse fastslås klart och uttryckligt i öfverenskommelsen, så att upplåtelsen får karaktären af upplåtelse för all framtid.

Till jämförelse må nämnas hur saken ordnats af hufvudstaden. Där tillämpas tomträttsupplåtelse liksom i Trollhättan, men någon skyldighet för tomträttshafvaren att själf betala lösen genom att amortera löseskillingen förekommer icke. Och i stället för de ofvan anmärkta bestämmelser är här stadgadt, att lösen för huset skall utgå vid upplåtelse tidens slut endast i de fall att staden återtar tomten för att använda till andra ändamål eller, ifall staden för den förnyade upplåtelsen, hvartill tomträttshafvaren har företräde, betingar sig en årlig afgäld, som med mer än 30 procent öfverstiger den nuvarande, eller eljest strängare villkor än de förut gällande och tomträttshafvaren ej vill på dessa villkor mottaga ny upplåtelse.

Af ofvan anförda skäl synes det undertecknad vara af betydelse, att villkoren för tomträttsupplåtelse affattas på ett mer praktiskt och ändamålsenligt sätt samt att de gifvas ett sådant innehåll att de medföra betryggande besittning för framtiden och blifva allmängiltiga för alla kronupplåtelse med tomträtt öfver hela riket.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att för nästa Riksdag måtte framläggas till pröfning hufvudgrunder för upplåtelse med tomträtt af de å kronans egendomar för upplåtelse afsedda bostadstomter; dessa grunder byggda på allmängiltiga bestämmelser för tomträttsupplåtelse från kronojord.

Stockholm den 21 januari 1911.

Gustaf Strömberg.

Nr 24.

Af herr **Wiklund**, angående villkoren för bidrag ur norrländska afdikningsanslaget.

I statsverkspropositionen till innevarande års Riksdag har Kungl. Maj:t under nionde hufvudtiteln punkt 74 och 75 föreslagit Riksdagen, att, med höjande af *norrländska afdikningsanslaget* från 700,000 till 800,000 kronor samt sänkning af *allmänna frostminskningsanslaget* från 200,000 kronor till 150,000 kronor, förändra villkoren för erhållande af bidrag från förstnämnda anslag därhän, att *bidraget för hvarje företag finge bestämmas till högst en tredjedel af beräknade kostnaden.*

För närvarande gäller, att statsbidrag af norrländska afdikningsanslaget må af Kungl. Maj:t bestämmas till högst hälften af såväl den enligt den fastställda arbetsplanen beräknade kostnaden för *vattenafledning och afdikning* som ock den af landtbruksstyrelsen efter vederbörlig granskning godkända undersöknings- och förrättningskostnad, sökanden fått vidkännas i anledning af arbetsplanens upprättande.